

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2007

Milan Adamík

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

**Funkce rodiny při volnočasových
aktivitách dětí**

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Alena Plšková

Vypracoval:

Milan Adamík

Brno 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Funkce rodiny při volnočasových aktivitách dětí“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu použité literatury.

Brno 25. 1. 2007

.....

Milan Adamík

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Aleně Plškové za vstřícný a trpělivý přístup a za velmi přínosnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Rovněž bych velmi rád poděkoval své manželce a dvěma dětem za podporu, trpělivost a pomoc, kterou mi poskytli při zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně cením.

Nemůžu opomenout i ochotu mé maminky v důchodovém věku, která mi v rámci svých možností pomáhala se zapůjčením literatury, její pomoci si také velmi vážím.

OBSAH

Úvod	3
------	---

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Volný čas	6
1.1 Pojem volný čas	6
1.2 Různé pohledy na volný čas	7
1.3 Historický vývoj výchovy	8
2. Vztah dětí a mládeže k volnému času	12
2.1 Formy aktivního volného času	12
2.2 Aktivní využívání volného času	12
2.2.1 Funkce hry	12
2.2.2 Hra jako výchovný prostředek	13
2.3 Pasivní využívání volného času	14
3. Volnočasové aktivity podle věku dítěte	15
3.1 Volnočasové aktivity dětí předškolního věku	15
3.2 Volnočasové aktivity dětí ve věku 6 - 11 let	16
3.3 Volnočasové aktivity dětí ve věku 12 - 14 let	17
4. Funkce rodiny a sociálního prostředí	18
4.1 Rodinná výchova	18
4.1.1 Efektivní využití času	19
4.2 Vliv rodiny na dítě	19
4.3 Dítě předškolního věku v rodině	22
4.4 Dítě předškolního věku mimo rodinu	22
4.5 Dítě školního věku v rodině	23
4.6 Dítě školního věku ve skupině	23
5. Působení státu, médií nebo mezinárodních organizací	25
5.1 Vliv mimoškolní výchovy	25

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

6. Cíl výzkumu	28
6.1 Stanovení hypotéz	28
6.2 Charakteristika výzkumného vzorku	28
6.3 Použité metody	29
6.4 Analýza a interpretace výsledků	30
6.5 Diskuze	37
Závěr	38
Resumé	40
Anotace	41
Seznam použité literatury	42
Seznam příloh	43

Úvod

„Hra, obrazotvornost, vzrušení, radost: prostřednictvím toho všeho se děti zcela přirozeně naučí věci, které se naučit musejí, a získají sebedůvěru, bez níž se neobejdou. Je to zábavné. Dodáte-li dětem odvahu, aby přenesli potěšení z učení hrou do mnohem formálnějších osnov práce ve škole, dáte jim dar, z něhož budou těžit celý život.“

EINON, D., 2003

Ve všech dobách si děti hledaly vhodná místa, kde by si hrály. Dávaly přednost místům, kde mohly spolu s kamarády rozvíjet svou fantazii, využívat přirozené zvědavosti, zažívat dobrodružství, zkoušet svou sílu a své hranice. Bez dohledu a neustálé kontroly dospělých si vytvářely svůj vlastní dětský svět. Stavěly si chýše a objevovaly a prohledávaly jeskyně, hledaly si různé skrýše, objevovaly a zkoumaly blízké okolí. S postupným růstem měst se zužují volné prostory pro děti. Uměle zakládaná hřiště a normované náčiní na hraní omezují děti v kreativní činnosti. Proto vyhledávají atraktivnější místa: staveniště, nádraží, prázdné továrny, obchodní domy, ulice. S tím spojená nebezpečí jsou sice pro děti výzvou, ale nejsou vždycky správně odhadnutá.

Mnoho dětí neví, jak smysluplně využít svůj volný čas, proto některé podléhají nudě. Náhračkou vlastní aktivity se stává televize a video, v poslední době počítač. Jiné děti si vybíjejí agresi a napětí tím, že ničí telefonní budky, pomalovávají zdi, poškozují auta nebo se dopouštějí násilí vůči ostatním.

Mnohým dětem však často volný čas plánují dospělí a zbývá jim málo času na hru, kterou by si mohly samy určovat. Z dobře míněného úmyslu dětí co nejvíce rozvinout hodinami baletu, hudby, jazyků atd., často narůstá přetížení a stres ze zájmové činnosti.

Umělá nabídka, jak využít volný čas, se stává stále více obchodem a důležitým hospodářským faktorem - areály zdraví, bazény s různými atrakcemi, fitnesscentra a sportovní střediska se stávají náhražkou přirozených prostor¹⁾.

---

¹⁾ REUYSOVÁ, E., VIEHOFFOVÁ, H. *Jak s dětmi trávit volný čas*. Praha: Portál, 1996, s. 7.

Změny ve způsobu života současné společnosti se projevují i ve změnách časového fondu rodičů a tím také zprostředkovaně i u dětí a mládeže. Velká zaměstnanost a pracovní zaneprázdnění může výrazně ovlivnit možnosti dětí a mládeže v oblasti jejich volného času. Rodiče mají bohužel na své děti stále méně času a ty ho mají nadbytek. Pokud je tento čas nekontrolovaný a neorganizovaný, zvyšuje se pravděpodobnost, že se mládež dostane do kontaktu s negativními vlivy, které mohou ohrozit jejich další sociální vývoj. Toto riziko je největší právě u dospívající mládeže. Společnost právem očekává, že mládež v něm dozraje nejen biologicky, ale začne také plnit pracovní úkoly a povinnosti, které jsou kladeny na dospělé v různých povoláních a později v rodině. K plnění těchto úkolů musí být mládež odpovídajícím způsobem připravena - nejen po stránce vědomostní, ale i po stránce fyzické a zdravotní.

K zamyšlení se nad tématem bakalářské práce „Funkce rodiny při volnočasových aktivitách dětí“, mě vedly mé vlastní zkušenosti při výchově svých dětí a problémy volného času, které nám v současné době nastávají.

Cílem této bakalářské práce je pomocí dotazníkového šetření zmapovat volnočasové aktivity dětí ve vybraných třídách a podíl angažovanosti rodičů při těchto aktivitách. Ve své práci jsem se zaměřil na děti ve školním věku 10 a 13 let . Děti v tomto věku mám doma, proto jsem zvolil sběr dat pomocí dotazníkové metody v jejich třídách. V tomto období je vliv rodiny a sociálního prostředí velmi významný, zaměřil jsem se také na funkci rodiny při volnočasových aktivitách dětí a následky při nesprávném využití volného času dětí.

Tato práce se dělí na teoretickou a výzkumnou část.

Teoretická část vysvětluje pojem volného času a jeho historický vývoj, charakterizuje jeho různé formy a vztah dětí a mládeže k volnému času, poskytuje také přehled volnočasových aktivit podle věku dítěte. Dále se zaměřuje na rodinu, sociální prostředí, společnost a jejich vliv na tyto aktivity dítěte.

Výzkumná část obsahuje dotazníková šetření zaměřené na volnočasové aktivity dětí, které bylo realizováno v ZŠ Letonice a Gymnáziu Bučovice a následnou interpretaci výsledků šetření.

Při tvorbě této práce jsem zhodnotil také vědomosti nabyté při mém studiu, zejména z těchto předmětů : Základy sociologie, Základy psychologie, Sociální komunikace, Základy pedagogiky, Vývojová psychologie, Sociální patologie, Patologické závislosti, Teorie výchovy, Typologie výchovných potíží a jejich řešení, Sociální pedagogika a nemohu opomenout i Základy matematiky a výpočetní techniky. Nabyté teoretické vědomosti jsem využil i v praxi, při výzkumné části a práci s dětmi na školách.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Volný čas

1.1 Pojem volný čas

Volný čas je doba, ve které člověk svobodně volí a dělá takové činnosti, které mu přinášejí radost, potěšení, zábavu, odpočinek.

Volný čas je doba, která nám zbývá po splnění povinností. Pod pojem volný čas se běžně zahrnují: odpočinek, rekreace, zábava, zájmová činnost, dobrovolné vzdělávání a dobrovolná společensky prospěšná činnost.

Volný čas dětí je zapotřebí citlivě pedagogicky ovlivňovat. Volný čas posuzujeme z mnoha pohledů, hlavně ekonomického, sociologického, pedagogického a psychologického. Tyto jednotlivé aspekty se však prolínají a nelze je posuzovat odděleně. Děti ještě nemají dostatek zkušeností, nedovedou se orientovat ve všech oblastech zájmových činností, potřebují citlivé vedení. Podmínkou účinnosti je, aby toto vedení bylo nenásilné, nabízené činnosti pestré a přitažlivé, účast na nich dobrovolná. Míra ovlivňování volného času závisí na věku dítěte, jeho mentální a sociální vyspělosti i na charakteru rodinné výchovy. Prostředí ve kterém děti tráví volný čas, je velmi různorodé. Může to být domov, škola, různé společenské organizace a instituce. Mnoho dětí prožívá své volné chvíle na veřejných prostranstvích, venku, na ulici, často bez jakéhokoliv dohledu, dokonce i bez zájmu dospělých. Tato situace je neuspokojivá, je tím ohrožena výchova dětí a často i jejich bezpečnost. To platí zvláště pro menší děti žijící ve velkoměstech.

Děti mají relativně hodně volného času. Společnost by měla mít zájem na tom, jak děti svůj volný čas tráví. Je samozřejmé, že na prvním místě je to záležitost rodiny. Názor, že výchovu dětí ve volném čase plně zabezpečí rodina, je však mylný. Pro tuto funkci má nejen nedostatek času, ale chybí jí i potřebné materiální vybavení a odborná kvalifikace. Rodina též nemůže uspokojit potřebu dětí a zejména dospívajících, sdružovat se ve skupinách vrstevníků.

Některé tendence k omezování či rušení institucí pro výchovu mimo vyučování jsou nedomyšlené a škodlivé. A právě proto kvalitní výchova dětí ve volném čase má výrazný preventivní význam.

1.2 Různé pohledy na volný čas

Z **ekonomického hlediska** je důležité, kolik prostředků společnost investuje do zařízení pro volný čas, zda a jakým způsobem se alespoň část nákladů vrátí. Z volného času se stalo odvětví, které je využíváno jak pro výchovnou a vzdělávací činnost tak komerčně.

Z **hlediska sociologického** je zapotřebí sledovat, jak činnosti ve volném čase přispívají k utváření mezilidských vztahů, zda pomáhají tyto vztahy kultivovat.

Využívání volného času u dětí je ovlivněno sociálním prostředím. Zvláště silný je vliv rodiny. Rodiče slouží svým dětem jako vzor, buď pozitivní, či negativní. Rodiny které neplní dobře svoji výchovnou funkci, se velmi často vyznačují nezájmem o to, jak dítě tráví svůj volný čas.

Absence pozitivních sociálních vazeb, nedostatek citu, pocit, že se o mne nikdo nezajímá a nikdo o mne nestojí, opakované neúspěchy ve škole, dlouhotrvající pocit nudy, to jsou vlivy, které formují jedince, s nimiž lze posléze snáze manipulovat a kteří často hledají a nalézají možnost seberealizace v sociálně závadném prostředí.

Jedním ze silně působících sociálních vlivů jsou též hromadné sdělovací prostředky, zejména televize a počítač. Jejich působení je jistě v mnoha směrech pozitivní, nutno však brát v úvahu i mnohá nebezpečí plynoucí z nevhodných pořadů a z toho, že některé děti tráví u televize a počítače příliš mnoho času, vlastní aktivita je nahrazována pasivním sledováním akcí bez hlubšího prožitku.

Pedagogická a psychologická hlediska ovlivňování volného času, by měla podporovat aktivitu dětí a mládeže, poskytovat prostor pro jejich přirozenost, uspokojovat potřeby nových dojmů, seberealizace, sociálních kontaktů, kladné citové odezvy, ale poskytovat i pocit bezpečí a jistoty.

1.3 Historický vývoj výchovy

V počátcích naší historie byly děti od útlého věku zapojeny do tvrdého zápasu rodiny o přežití. Ovšem i tehdy měly děti své hry, které si vymýšlely, v létě se pohybovaly co nejvíce v přírodě a v zimě trávily skoro celého půl dne na peci za kamny. Od 19. století došlo k omezení námezdní práce dětí a mladistvých a tím k rozšiřování celkového objemu volného času.

Po první světové válce docházelo ke zkrácení pracovní doby dospělých, mládeže a dětí tak, aby měli dostatek času na regeneraci (pracovních) sil. Postupně se vytvořil časový prostor pro činnosti vzdělávacích, hudebních, divadelních a tělovýchovných spolků, pořádání slavností a výletů, vznik čtenářských klubů a dělnických domů.

Meziválečné Československo vyrovnávalo historicky vzniklé opožďení především budováním zařízení organizací všech generací (tělovýchovy a sportu, letních táborů, sdružení dětí a mládeže). Pokračovala rovněž činnost zařízení sociálních, charitativních a zdravotních, podporovaných státem a dobrovolnými organizacemi.

Poválečný vývoj

Od konce druhé světové války procházely tyto typy zařízení dynamickým rozvojem počtu institucí a jejich aktivit. Zejména od poloviny šedesátých let minulého století vzrůstalo poznání, jak významnou oblastí života a výchovy dětí, mládeže a dospělých se stává volný čas.

Začala se rozvíjet neformální hnutí mladých lidí, projevíly se snahy vytvářet školy s celodenní péčí - internáty, poskytující možnosti trávení volného času. Mladí lidé se snažili osvobodit od svých rodin, ale přitom chtěli vydržet v rodinném kruhu co nejdéle.

Devadesátá léta

Devadesátá léta zásadně změnila situaci evropské společnosti, což se projevilo i v oblasti volného času dětí a mládeže. Z výzkumných poznatků vyplývá, že téměř po celá devadesátá léta se snižovala kvalita využívání volného času dětí.

Koncem devadesátých let došlo k důležitému obratu. U stále větší části dětí stoupá obliba náročných aktivit, které rozvíjejí osobnost mladého člověka. Od poloviny devadesátých let se podílí na změně životního stylu dětí nejvyšší měrou práce s osobním počítačem. Podle výzkumu došlo k zastavení nárůstu sledování televize. Počítač a internet ovlivňují psychiku, jednání a životní styl mladých lidí a stávají se jednou z dominant v životě mládeže. Tato skutečnost může významně přispět k budoucímu uplatnění mladých lidí v jejich životě. Nese s sebou však i psychická a zdravotní rizika, a proto je nutné mladým lidem pomoci při vytváření dovednosti, vědomosti a návyků při využívání výpočetní techniky.

Současnost

Na volný čas dětí mají kromě objektivně daných společenských podmínek vliv především rodina, stát (včetně školy a školských zařízení) a dále neformální skupiny vrstevníků, nebo sdružení, která s dětmi pracují²⁾.

Hlubšímu vnímání a pochopení vztahu práce a volného času přispěly i závažné společenské proměny. Destrukce státního vlivu na prožívání a utváření volného času, především dětí a mládeže, prudký rozmach trestné činnosti již u zástupců mladších generací, negativní výsledky působení programové skladby i obsahu pořadů televizních společností a dalších hromadných sdělovacích prostředků, spolu s krizí rodiny, rozpadem morálních jistot jedince, se jeví jako jedny z hlavních příčin zvýšeného zájmu výchovných pracovníků o problémy volného času³⁾.

Trpělivou a společensky naprosto nedocenenou se stává práce tisíců dobrovolných i profesionálních pracovníků na všech úsecích volného času, ať už při zájmových aktivitách dětí, mládeže, dospělých i starých, zdravých či nemocných. Množství obětavých lidí bez nároku na pochvalu a poděkování věnuje vlastní volný čas, osobní pohodlí, mnohdy i soukromí za úsměv a radost svěřenců.

Technika způsobila, že se změnilo skoro všechny tradiční hodnoty: s námahou, kterou musel člověk dříve vynaložit, dostávaly věci větší cenu. Člověk si vážil dosaženého, ctil to a obával se to ztratit.

---

²⁾ Pávková, Jiřina, et al. *Pedagogika volného času*. In *Sborník příspěvků...* 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 15 - 31.

³⁾ VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995, s. 5

Dnešní technika nám umožňuje rychlé dosažení mnoha věcí, kterých si ani nemusíme moc vážit. Informace získáme zmáčknutím tlačítka televize, počítače - internetu nebo mobilního telefonu.

Součástí náplně volného času jsou nejrůznější aktivity, z nichž převládají aktivity ryze relaxační, dále pak pohybové, kompenzační a sebevzdělávací. Aktivní trávení volného času za přiměřeného dohledu nebo vedení kvalifikovaných vedoucích může působit jako primární prevence negativních jevů.

V oblasti volného času dětí mají významné postavení základní umělecké školy, které jsou v regionech silně zastoupeny. Ze zařízení zabývajících se volným časem dětí zaujímají největší objem činnosti střediska pro volný čas. Přes významný počet dětí zapojených do různých sportovních činností, trpí mladá generace nedostatkem pohybu.

Mezi všedním dnem a obdobím volna určují životní styl člověka tři oblasti života: práce, bydlení, volný čas.

Soudný člověk citlivě vnímá i závažné negativní důsledky industrializace života společnosti, které v globálu ovlivňují životní styl jedince.

Patří k nim:

- ztráta smyslu práce a klesající odpovědnost za její výsledky
- oslabení pracovní a s tím související pokles životní spokojenosti
- neměnný časový režim a dril
- volný čas je stále považován za zbývající dobu po práci.

Člověk má sice k dispozici více volného času, ale tato doba je silně závislá na práci. Volný čas tu však znamená zbytkový časový prostor, pouhý vedlejší produkt výdělečné práce. Chápe se jako samostatná část doby, která je společensky neproduktivní a tím nesmyslná, bezcenná, bez vlastní hodnoty.

V technicky předimenzovaném a vysoce specializovaném světě práce, ale i ve volném čase, se nezdá odhalují :

- stres a nuda, frustrace, konflikty, nezaměstnanost a tisíce lidí bez práce a uznání. U nezaměstnaných se objevují pocity zbytečnosti, marnosti, ztráty sebedůvěry, ponížení, bezcennosti a vyřazení ze společnosti.

Pro většinu lidí práce stále méně znamená místo růstu, hledání smyslu života a identifikace. V budoucnu lze ještě podstatně razantněji očekávat zesílení rozpolcenosti vztahu určené pracovní činnosti a svobodného volného času. Prostor pro objevování pravých kvalit života a možnosti seberealizace a uspokojování potřeb se trvale přesune do sféry volného času, která se postupně rozšíří v centrum životní orientace lidí⁴⁾.

---

⁴⁾ VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995, s.16

2. Vztah dětí a mládeže k volnému času

2.1 Formy aktivního volného času

U dětí a mládeže lze rozlišit následující formy aktivit:

- fyzická aktivita vynaložená na organizovanou tělovýchovnou a sportovní činnost a neorganizovanou tělovýchovu a sport
- zájmová činnost ve výtvarných, přírodovědeckých, technických, hudebních kroužcích apod.
- pohyb na čerstvém vzduchu spojený s fyzickou aktivitou, jako je např. turistika, práce na zahradě, různé společenské hry apod.

2.2 Aktivní využívání volného času

Aktivní volný čas dětí je ten čas, který jsou schopny po návratu ze školy věnovat pohybovým aktivitám venku, nebo různým kroužkům apod. Úroveň kvality využití volného času by měla být pestrá, u dětí se tím zmenší pravděpodobnost patologických závislostí.

Aktivní trávení volného času je základním prvkem zdravého životního stylu. Je dobré osvojit si pravidelné návyky trávení volného času, základem je začít v rodině, s pomocí školy a institucí, provozujících volnočasové aktivity dětí a mládeže.

Volný čas mohou děti a mládež aktivně trávit i mimo rodinu a školu individuálně nebo v neformální skupině vrstevníků. Důležité je, aby naše společnost vytvářela vhodné podmínky pro smysluplné využívání volného času dětí.

2.2.1 Funkce hry

Předškolní dítě po ránu vstane a začne si hrát a ve hře pokračuje po celý den. Pro většinu dětí je **hra posedlostí**.

Školní dítě si vytváří vlastní hry. Dítě roste a hraní **přebírá primární sociální roli**.

Sportování nebo hra jsou zkušenostmi, na níž dítě neoceňuje jenom samotnou činnost, ale také společenství ostatních hráčů.

Hra pomáhá **tělesnému rozvoji** dítěte. Ve hře se děti učí používat **nové intelektuální schopnosti**. Hra, jež je čistě **funkční** záležitostí v raném věku, se v předškolním období stává hrou symbolickou a u dětí školního věku se orientuje na **hry řízené pravidly**.

Prostřednictvím hraní si děti mohou nacvičovat **role dospělých** a začínají se stále více spoléhat na vlastní schopnosti.

Hra může také pomoci dítěti při **vytváření uspokojivých mezilidských vztahů**. Později si dítě při týmové hře osvojuje základy **skupinové strategie a solidarity**.

Hra je navíc i způsobem **uvolňování psychického stresu**.

Nakonec je hra i významným faktorem při **zdokonalování jazykových schopností**⁵⁾.

2.2.2 Hra jako výchovný prostředek

Hra je cenným výchovným prostředkem v každém věku. Pro otevírající se svět dítěte je hra nejužitečnější a nejdokonalejší formou zábavné práce. Nesmí však v žádném případě přesahovat pohybové možnosti dítěte. Při jakékoli herní činnosti nesmíme dopustit, aby přestala být zábavou, aby ztratila přitažlivost a půvab. Účastníci hry musí být hrou plně zaujati, aby se mohly dobře uplatnit její klady. Jedině tak si děti osvojují vše cenné, co hra přináší, rozvíjejí smysl pro společnou činnost, přivykají kázní, učí se samostatně rozhodovat, nabývají odvahy, posilují vůli a houževnatost, rozvíjejí postřeh a učí se čestně vystupovat vůči soupeři. Kromě toho hra jako každé tělesné cvičení upevňuje fyzickou složku zdraví, zvyšuje tělesnou zdatnost a psychickou odolnost.

Určit přesně věk, pro který je hra vhodná a přiměřená, je velmi obtížné. Řada her je do určité míry vhodná pro každý věk. Každou hru je spíše třeba přizpůsobit dalším okolnostem - pohybové vyspělosti dětí, prostředí, počasí apod. V rodinném kolektivu je třeba dbát na to, aby podmínky hry byly splnitelné pro všechny členy⁶⁾.

---

⁵⁾ MELGOSA, J., POSSE, R. *Umění výchovy dítěte*. 1. vyd. Praha: Advent - Orion, 2003, s 60 - 72

⁶⁾ WARNER, P. *Jak lépe využít čas strávený s dětmi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 11

2.3 Pasivní využívání volného času

Pasivní využívání volného času u dětí je hlavně večer, strávený u televize či počítače v době, kdy už se venku stmívá a nebo je tma a rodiče chtějí, aby už nikam nechodily. Panelová sídliště jsou jednou z příčin, proč děti, ale mnohdy i rodiče, dávají přednost pasivní hře a zábavě u počítače a televize, která jim neposkytuje skutečný obraz světa, ale uměle navozenou skutečnost, která se liší od reálu. Samotné sídliště v sobě potenciálně skrývá mnoho nástrah v podobě různých part, znečištěných ulic, možnosti zranění a různých patologických závislostí. Samotné výškové budovy se proměňují ve fyzické a hlavně psychické bariéry, které dětem brání v přirozeném kontaktu s vrstevníky. Dítě tak vyrůstá v sociální izolaci.

Nežádoucí jevy u dětí a mládeže jsou vedle vlivu rodiny, osobnostních vlivů a společenských vlivů zapříčiněny také nekontrolovatelným volným časem a touhou po dobrodružství. Rodina ztrácí své základní poslání a při výchově dětí selhává. Rodiče mají bohužel na své děti stále méně času a ty ho mají nadbytek.

Malé děti, které nadměrně sledují televizi, jsou předními kandidáty na nekonečné vysedávání u počítače a videoher v pozdějších letech. V některých případech může dojít až k vytvoření vážných závislostí. Vhodnými aktivitami ze strany rodičů lze zabránit např. nadměrnému trávení volného času u počítačových her a používání hracích automatů, které mohou vést i k agresivnímu chování, později i k rozvoji dětské kriminality.

3. Volnočasové aktivity podle věku dítěte

3.1 Volnočasové aktivity dětí předškolního věku

Období od 3 do 6 let (tzv. druhé dětství). Je to zvláštní fáze života, kdy dítě plnými doušky vstřebává dění ze svého okolí a kdy i okolí zpětně reaguje na dítě ve směru akceptace nebo odmítání. Je to období hry v pravém slova smyslu, i když hru nelze považovat za něco samoučelného nebo dokonce zbytečného, ale za plnohodnotnou činnost, prospěšnou pro dítě po všech stránkách. Je třeba umožnit dětskou hru a chápat ji s plnou vážností, neboť dítě ji považuje za svou „pracovní náplň“ a snaží se tuto „práci“ vykonávat co nejlépe a nejzodpovědněji. Her v tomto věku dětí je mnoho. Uplatňují se námětové hry, kdy děti napodobují např. nějakou činnost dospělých (nakupování, obchod, vaření apod.). Je možné využívat konstruktivních her (tvořivých), ale také kreslení. Děti jsou velmi přístupné sluchovým hrám a zde je jistá šance pro vytváření kladného postoje ke hře na hudební nástroje (zobcová flétna). Obliba pohádek je stále velká a s přibývajícím roky ještě roste. Pohádkový svět je pro dítě světem skutečným, kde může uplatnit všechny prvky snění a fantazie, je také velikou příležitostí pro dospělé uplatnit všechny pozitivní prvky výchovy, formovat dětský charakter, přístup ke světu.

V tomto období dítěte je žádoucí vytvářet pro dítě maximální podmínky pro rozvoj jeho osobnosti (maximální prostor pro hru a chápání její vážnosti), umožňovat naplňování jeho potřeb osobního rázu i v sociálním kontaktu.

Předškolní věk bývá označován jako doba hry a fantazie. Podporujeme-li u dětí tuto fantazii, vychováváme v nich vlastnosti, které ve svém příštím povolání mohou dobře uplatnit. Dítě je rádo původcem nějakého pohybu. Děti v předškolním věku mají rády pohádky a vyprávění o zvířátkách, o lidech a o věcech.

Hra je neodmyslitelnou činností dítěte předškolního věku. Hra skutečně pokrývá u dítěte v období od počátku života po vstup do školy větší část jeho aktivní činnosti. Hra je proto také nejúčinnější nástroj výchovy dítěte. Hry dětí předškolního věku jsou v podstatě dvojího druhu: jsou to především přirozené hry, které si dítě samo vytváří, to znamená, že si vybírá obsah hry podle svých objevů a zkušeností, samo si vytváří doplňky a pomůcky a volí si okruh spoluhráčů. Říkáme jim hry tvořivé. Druhou velkou skupinu her tvoří ty, jejichž pravidla i obsah jsou předem určeny a dítě je také přijímá.

Říká se jim hry s pravidly a představují svým způsobem umělou hru, která byla vytvořena a ustálila se v pevné a celkem málo obměnitelné podobě. Děti předškolního věku si nejraději hrají tvořivé hry. Jsou jim nejbližší, neboť pro ně volí samy námět a jsou v nich nejméně omezovány. V průběhu hry poznáme určité vlastnosti dětí.

V předškolním věku by se mělo cvičení zaměřit na rozvoj celkové obratnosti, a to prostřednictvím přirozených cvičení, jako je chůze, běh, skoky, lezení, házení, prováděných hravou formou. Ideálem dnešních rodičů se bohužel dosti často stává dítě, které „nezlobí“ nechce stále běhat a skákat, nevyrušuje své rodiče a tiše si hraje nebo sleduje televizi. Situace takového dítěte se nemění k lepšímu ani v pozdějším věku, naopak vstupem do školy se zhoršuje. Škola vytváří pro dítě nový zatěžující denní režim s dalším výrazným ochuzením pohybové činnosti. Proto je třeba ve školním věku u dítěte v rodině záměrně rozvíjet všechny základní pohybové schopnosti, tj. obratnost a pohyblivost, rychlost, sílu i vytrvalost.

3.2 Volnočasové aktivity dětí ve věku 6 - 11 let

Prepubescence (mladší školní věk 6 - 11 let). Dítě v tomto věku opouští pohádkový svět a vrhá se do reality ne jako fantasta, lyrik, ale jako chladnokrevný analytik, který musí rozpitvat, provést anatomický řez skutečností, mít hmotné důkazy, hmotnou podstatu děje. Ve hře si již nevšímá nadpřirozených bytostí, kouzel a etických norem, ale zajímají je zpředmětnělé prvky, technické parametry, síla paží a zhmotnělá nebojácnost. Dále pak přistupuje zájem o poznávání cizích krajů a vyznávání dobrodružnosti. Hra, se na rozdíl od věku předškolního, od ostatních činností odděluje, a to je právě onen moment, který někteří rodiče nechápou v pozitivním smyslu, tedy tak, že vedle učení stojí nezávisle, ale stejně důležité a významně hra, ale domnívají se, že v tomto období již hra dítěti nepřísluší, je pro ně něčím méněcenným, infantilním. To je velký omyl, protože dítě i v tomto věku potřebuje ke svému zdravému osobnímu i psychickému růstu hru, přiměřenou jeho stávajícím schopnostem a zálibám. Je zapotřebí zapojit rodinu do společenských her, navštívit knihovnu a půjčit si nějaké knihy, věnovat se některým koníčkům, navštěvovat sportovní kroužky a rozvíjet u nich základní pohybové vlastnosti, tj. obratnost a pohyblivost, rychlost, sílu i vytrvalost. V tomto věku se uplatňují i hry konstruktivní, paměťové, vědomostní a pohybové.

3.3 Volnočasové aktivity dětí ve věku 12 - 14 let

Puberta (věk 11 - 14 let). Věk dospívání. Je to bouřlivé období, plné vzruchu, afektů, rozkolísanosti, nevyhraněnosti, zápasů se sebou samým i okolním světem. Je to vlastně opět návrat k sobě samému, i když hledání sebe má zcela jinou rovinu, než tomu bylo ve věku předškolním. Z osobnostního hlediska dospívajícího vystupuje do popředí silná angažovanost pro věc, snaha podávat maximální výkon, cvičení vůle, větší sebevědomí, ale i tendence k chování odlišujícímu se od normy, což z výchovného hlediska působí nemalé starosti učitelům, výchovným pracovníkům i rodičům. Dá se říci, že nejsou tak velké problémy s těmi jedinci, kteří již mají určitý vyhraněný zájem a zaměření zvláště v oblasti společensko-vědní. Problémem jsou ty děti, které nic nebaví, nemají k ničemu sklony, nudí se. Tady pak dochází k nežádoucím projevům, neboť děti vytvářejí různé party v domnění, že takto se jim podaří zahnat onen na jedné straně tísnivý pocit prázdnoty a na druhé uspokojit touhu po činu, akci.

V tomto věku se děti cítí dospěle, ale stále touží, i když to nedávají najevo, po troše té rodičovské lásky a pochopení. Mnohdy je ze strany rodičů velmi obtížný úkol, přizpůsobit se „puberťákovi“, ale zároveň je to velmi důležité, situaci citlivě zvládnout. Najednou se totiž může stát, že se nám dítě velmi snadno odcizí a pak těžko hledáme vysvětlení tohoto stavu, ale chyba může být i v nás, a to nesprávným vyhodnocením situace⁷⁾.

---

⁷⁾ Matějček, Zdeněk. Škola rodičů. In Sborník příspěvků... Praha: Maxdorf, 2000, s. 165

4. Funkce rodiny a sociálního prostředí

4.1 Rodinná výchova

Rodina jako základní sociální jednotka, ve které žije většina občanů a ve které jedinec nachází uspokojení svých základních potřeb, která mu poskytuje místo pro trávení volných chvil i prostor pro osobní štěstí, se tradičně podílela na výchově mládeže i dospělých. Rodina je místo, kde se jedinci dostává přirozenou formou četných podnětů a zkušeností, kde se na každém kroku učí přístupu ke skutečnosti a kde si osvojuje základy svého sociálního chování. V rodině se utvářejí jeho představy a pojmy světonázorové, politické a morální, pracovní i estetické, které se postupně přetavují v jeho názory a přesvědčení promítající se do jeho každodenního chování.

Základní požadavky rodičů při výchově dětí: odpovědnost, odříkání, být vzorem, zájem o výchovu a péči, umění vychovávat, optimismus (lidskost), důslednost, pracovitost, tolerantnost, empatie, velkorysost, kamarádství, schopnost vytyčit a naplňovat smysl života.

Jedním ze základních předpokladů zdravého duševního vývoje dítěte je, aby vyrůstalo v prostředí citově vřelém a stálém. To vyžaduje, aby rodiče měli své dítě rádi, a aby se měli rádi navzájem.

Znamená to, že mít děti, starat se o děti, žít s dětmi, přináší také něco radostného, co dospělí lidé vnitřně potřebují, čím lidsky rostou a vyžívají, co jim dává hluboké životní uspokojení.

Dítě má mít ve svém prvním společenství hluboký pocit jistoty, že k někomu patří, kdo je neopustí, na koho může spoléhat, kdo je prostě jeho. Nešťastní, ponížení, obětovaní rodiče sotva mohou vytvořit svému dítěti takové prostředí, ve kterém by se dařilo zdravým citovým vztahům.

4.1.1 Efektivní využití času

Rodiče jsou často příliš zaneprázdnění prací, péči o dům, nutnými pochůzkami a spoustou dalších věcí, takže nemohou svým dětem věnovat dostatek času. Proto je velmi důležité čas který s dětmi tráví, opravdu dobře využít. Mnoho rodičů si proto začalo svůj čas plánovat tak, aby mohli dobře využít chvíle strávené se svými dětmi. Takto strávený volný čas s dětmi pomáhá vytvářet rodičům srdečné vztahy s dětmi a dětem pomohou poznávat hodnoty, které pro ně budou důležité pro celý jejich život.

Během dne máme příležitost zažít s dítětem příjemné chvíle, které většinou promarníme (čekání ve frontě, čekání u lékaře, ukládání do postele atd.). Tento čas bychom přitom mohli snadno naplnit procvičováním ducha, těla, smyslů, nebo prostě jen zábavou. Všechno to chce jenom trochu fantazie, několik pomůcek a stovky nápadů. Různé hry a činnosti nám pomohou užít si radostné okamžiky se svým dítětem i ve dnech, kdy nenajdeme možnosti, jak navrhovanou činnost dále rozvíjet. Bez ohledu na to, kde zrovna jsme nebo co děláme, můžeme se svým dítětem prožít během dne spoustu zábavy. Tak se nám bude lépe dařit vychovávat šťastné, sebevědomé, zodpovědné dítě, které umí tvořivě myslet, řešit problémy, je rádo mezi lidmi a je fyzicky zdatné. Pomůžeme mu, aby si osvojilo velmi důležité dovednosti, které se mu budou hodit po celý život a navíc se posílí vzájemné citové pouto.

4.2 Vliv rodiny na dítě

Významným prostředkem rodinné výchovy je sám obsah rodinného života, tj. společné zájmy, které rodina sleduje, společná účast na činnostech vědecké, kulturní, pracovní i sportovní povahy. Rodina má možnost poskytovat svým členům, zvláště pak dětem, mnoho zajímavých zkušeností a zážitků ze všech oblastí našeho života, přirozenou cestou rozvíjet postoje k problémům filozofickým i politickým, sociálním i kulturním, orientovat zájmy, stimulovat potřeby, citlivě usměrňovat chování odpovídající demokratickému způsobu života, demokratickým normám morálním, politickým i právním.

Z hlediska vlastenecké výchovy umožní poznávat krásy vlasti, poznávat její minulé i současné hodnoty materiální i kulturní, poznávání ostatních zemí atd.

Velký prostor má rodinná výchova v oblasti estetické a kulturní. Podpora rodiny při uměleckých zájmech pomůže dítěti dopracovat se mnohdy i vynikajících výsledků na poli umění i při jejich aplikaci v životě.

Mnoho může učinit rodina v oblasti tělesné a sportovní výchovy dětí a mládeže. Za většinou vrcholných sportovních výkonů stojí zkušenosti a stálá podpora rodiny, její tradice, sportovní zájmy, nemalá pomoc a někdy i oběti.

Mnoho může rodina učinit pro rozvoj morálních kvalit dítěte, zejména pro výchovu kladného vztahu k práci. Svým životním stylem, zapojením jednotlivých členů do rodinné dělby práce i vzájemným příkladem se může stát školou pracovitosti, školou lásky k práci a školou radosti z práce dobře vykonané. Široký je i prostor pro rozvoj morálně volných kvalit, které jedinec získává nápodobou i taktním vedením v rodinném kruhu⁸⁾.

První dva roky života dítěte charakterizují relativně prosté interakce mezi matkou a dítětem, v předškolním období dělá dítě velké pokroky v oblasti socializace doma i mimo domov.

Ve chvíli, kdy vstupuje dítě do školy, jeho jazyk a myšlení dozrály natolik, že je při hrách i ve výuce schopno uzavírat komplexní vztahy. Při normálním sociálním rozvoji se dítě **odděluje od rodiny** a začleňuje se do školního prostředí.

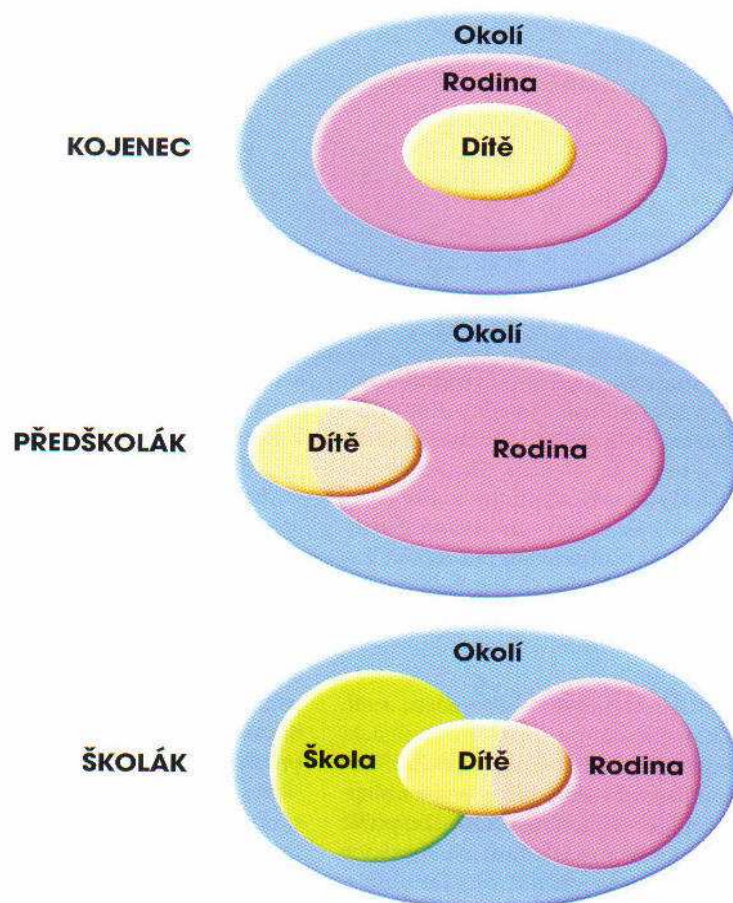
Hlavním zdrojem sociálních vztahů pro dítě mezi třetím a pátým rokem života je stále rodina. V prostředí dítěte však figurují i jiné děti (kamarádi ze školky nebo ze sousedství) a dospělí (učitelky ze školky nebo rodiče kamarádů). Při **zápisu do školy** začne hrát sociální svět dítěte mimo rodinu významnou roli při učení se tomu, jak se má dítě zapojit do mezilidských vztahů. Tyto vztahy sociálního vývoje jsou zachyceny v tabulce na další straně.

---

⁸⁾ JÚVA, V. *Úvod do pedagogiky*. Brno: Paido, 1994, s. 115 - 120

Sociální svět dítěte a jeho vývoj

Kojenec žije v samém středu rodiny. U předškolních dětí je již prostředí smíšené (tvoří je rodina společně s okolím). Opravdový sociální skok však nastává se vstupem na základní školu.

9)

⁹⁾ MELGOSA, J., POSSE, R. *Umění výchovy dítěte*. 1. vyd. Praha: Advent - Orion, 2003, s. 61

4.3 Dítě předškolního věku v rodině

Od tří do pěti let mají děti velkou příležitost osvojit si zvyky, hodnoty a kulturu, které je obklopují.

Toto období je věkem **největší ovlivnitelnosti** z celého životního cyklu. Právě nyní mají rodiče, kteří chtějí předat dětem své hodnoty, nejlepší příležitost tak učinit.

Nejzávažnější proces se nazývá **imitační učení**. Každé dítě se z velké míry učí **napodobováním modelů**. V tomto období bývá nejčastějším modelem chlapců otec a dívek matka. Často však nebývá tento proces vázán na jednotlivé pohlaví a pro děti jsou důležité příklady rodičů.

Dítě má sklon napodobovat dospělého při hře i v reálném životě. Proto si musí oba rodiče jasně uvědomit, že **jejich role jsou pro dítě příkladem**. Někteří rodiče se diví, že si jejich potomci přisvojili správné zvyky, aniž by je k tomu někdo výslovně vedl. Vysvětlení lze najít právě v **imitačním učení**. Jak by se mohlo naučit dítě např. milovat knížky, když nikdy nevidí rodiče, jak si čtou?

Dítě si osvojuje chování svého rodiče bez výběru. Proto je nanejvýš důležité, aby se rodiče chovali tak, jak si přejí, aby se chovaly jejich děti.

Dalším určujícím faktorem v interakci mezi rodiči a dětmi je **rodičovské očekávání**. Děti se stávají - ať už v krátkodobém či dlouhodobém horizontu - tím, čím rodiče věří, že se stanou. Rodiče, kteří neustále ostře kárají chování svých dětí, nebo je kriticky komentují před jinými rodiči, riskují, že se jejich děti nakonec touto negativní cestou skutečně vydají. Naštěstí tento proces funguje i naopak. Rodiče, kteří se soustředí na dobré chování svých dětí, chválí je za dosažené výsledky a povzbuzují je k dosažení ještě smělejších cílů, se často mohou těšit z toho, že se přání týkající se budoucnosti jejich potomků vyplnila.

4.4 Dítě předškolního věku mimo rodinu

Navštěvuje-li předškolní dítě mateřskou školu nebo má-li příležitost pohrát si s dětmi stejného věku někde jinde, opouští rodinný kruh a je vystaveno vlivu širšího prostředí. Vytváří se stále více mimorodinných vztahů a prohlubuje se i jejich kvalita.

Třileté až pětileté dítě se od jiných dětí naučí mnohému v oblasti **kognitivní** (způsoby myšlení, řešení problémů, složité hry...), **motorické** (sport, tělesné hry), **psychomotorické** (držení pastelky, stříhání...) i sociální (řeč, vyjednávací řešení vztahových problémů, týmové hry...).

Vztah s rodiči má velký vliv na schopnost dítěte vytvářet sociální vztahy s jeho malými přáteli. Děti, které navázaly pevné emocionální pouto s rodiči, se dokážou k jiným dětem chovat lépe než děti, které pozitivního emocionálního spojení nedosáhly. Mají menší sklon k zlostnému rozhazování hraček, bitkám, pláči a zuřivému odchodu do pokojíčku.

Od této chvíle je dítě silně ovlivňováno **ostatními dětmi** a tento **vliv** pak vrcholí v období dospívání. Děti se chovají podle toho, jak se chovají jejich kamarádi, a jejich chování je určováno názory druhých.

4.5 Dítě školního věku v rodině

Rodinný život je výrazně poznamenán zápisem do školy. Na začátku školní docházky si rodina ještě udržuje své ústřední postavení. Záhy se však ohniskem společenského života dítěte stává škola.

Po hodinách strávených ve škole dětem mnoho času pro aktivní pobyt doma již nezbyvá. Přesto by neměl rodinný kruh ztrácet na důležitosti. Děti přece stále chodí se svými úspěchy i prohrami za rodiči. Není důležitý pouze počet hodin strávených s dětmi, ale především kvalita tohoto vztahu.

4.6 Dítě školního věku ve skupině

Dítě ve věku 6 - 12 let činí v rozvoji mimorodinných vztahů velký skok. Jeho odloučení každým rokem narůstá a vrcholí v dospívání, kdy názory kamarádů začnou hrát důležitější roli než názory vlastních rodičů.

Během školního dne stráví většinu času se svými spolužáky ve škole, v parku, na sportovišti nebo u kamarádů. Tímto způsobem navazují vztahy a vytváří skupiny.

Skupinový život dětem nabízí:

Měřítko jejich všeobecného vývoje. Děti školního věku vnímají své schopnosti a omezení ve srovnání s ostatními.

Výuku patřičného chování. Ve škole si dítě může lépe osvojit např. výuku k pořádku, milovnosti a čistotě.

Osvojení si postojů a hodnot. Děti mají sklon naučit se různým druhům skupinového chování, např. společné psaní úloh, slovní vyjadřování, hraní her a sportování až po méně pozitivní činnosti, jako jsou krádeže v obchodech nebo kouření.

Citovou jistotu. Skupina přátel má potřebné pochopení či povzbuzení, které rodič dítěti dát nemůže.

Pro dítě je rozhodující psychologické rodičovství, založené na vnitřním, psychickém, citovém přijetí dítěte a nikoliv jen biologické rodičovství, pokud by nebylo založeno na něčem víc než na pouhém potvrzení z porodnice. V naprosté většině případů jde obojí ruku v ruce. Potřebuje, aby mu rodiče poskytovali pocit jistoty a bezpečí sami v sobě, ve svém vztahu k němu. Děti z rozvedených rodin zažívají otřesy, traumata, konflikty, frustrace, jsou neurotizovány domácím napětím. Chybí jim jistota vztahů, která je v úplné rodině.

Důležitou roli v životě dětí mají i prarodiče, babičky a dědečkové, popřípadě jiní staří příbuzní. Prarodiče jsou zpravidla těmi prvními, kdo nastupují ku pomoci, když se rodina dítěte ocitá v nějakém ohrožení nebo když přestává dobře fungovat¹⁰⁾.

---

¹⁰⁾ Melgosa, Julián., Posse, Raul. Umění výchovy dítěte. In Sborník příspěvků... 1. vyd. Praha: Advent - Orion, 2003, s. 60 - 72

5. Působení státu, médií nebo mezinárodních organizací

5.1 Vliv mimoškolní výchovy

Výchovné formy pro děti probíhají ve škole i mimo vyučování. Paleta těchto forem je velmi bohatá a záleží na podmínkách školy, a to jak personálních, tak materiálních. Jsou realizovány školou i ve spolupráci s některými společenskými organizacemi a kulturními institucemi. Tato práce školy může prohloubit zájmy vědecké i umělecké, technické i pracovní, kulturní i sportovní. Jde často o formy náročné na přípravu, na odpovídající personální i materiální zabezpečení i na nezbytné investice.

Subjekty nabízející **zájmovou činnost dětí a mládeže** v ČR:

- střediska pro volný čas mládeže
- školní kluby
- školní družiny
- školy
- občanské sdružení
- církevní instituce
- komerční zařízení

Mimoškolní výchova mládeže i dospělých se uskutečňuje celou sítí společenských organizací, kulturních zařízení a hromadných sdělovacích prostředků. Hlubší poznání zvláštností mimoškolní výchovy z hlediska rozvoje osobnosti proto předpokládá analyzovat výchovně vzdělávací působení tří základní oblastí: společenských organizací, kulturních institucí a hromadných sdělovacích prostředků.

Na výchově dětí a mládeže se podílejí stále více a všestranněji **společenské organizace**. Výchovně vzdělávací činnost každé společenské organizace má jak intencionální, tak funkcionální povahu. **Intencionální** (přímá) **výchova** probíhá neustále ve spojitosti s vlastním životem a aktivitou dané organizace.

Každá akce společenské organizace (shromáždění, konference, seminář), každý dokument, každé vystoupení jejího reprezentanta na veřejnosti nebo v hromadných sdělovacích prostředcích - to vše funguje jako nepřímý výchovně vzdělávací činitel, se kterým je třeba počítat.

Významným článkem mimoškolské výchovy a vzdělávání mládeže jsou **kulturní zařízení**. Vedle výchovné funkce plní své **funkce specifické** jako zařízení, která odpovídají za tvorbu kulturních hodnot i za jejich zachování, prezentaci a ochranu. Muzea, galerie, knihovny, divadla, kina a koncertní zařízení, objekty památkové péče, zoologické a botanické zahrady, hvězdárny a planetária i další zařízení vytvářejí svými fondy, svými prezentacemi i celou svou činností základní předpoklady pro rozvoj vědy a techniky a umění celého kulturního života společnosti.

Školy i mimoškolská výchovně vzdělávací zařízení si dobře uvědomují výchovnou úlohu rodiny právě při rozvoji těch nejcitlivějších stránek osobnosti, tj. jejích postojů ke skutečnosti, jejích názorů, přesvědčení a ideálů, jejích zájmů, potřeb a adekvátních forem chování. Bez spolupráce školy a mimoškolních výchovně vzdělávacích zařízení s rodinou se podstatně snižuje naděje, že nejen ve vzdělávání mladé generace, ale také v její výchově v užším smyslu plně dosáhneme potřebných a požadovaných výsledků. Můžeme s uspokojením konstatovat, že jsme svědky prohlubující se spolupráce škol, mimoškolských výchovně vzdělávacích institucí a organizací, hromadných sdělovacích prostředků a rodiny ve prospěch dalšího úspěšného rozvoje mládeže i dospělých.

Hromadné sdělovací prostředky (masová komunikační média) - tisk, rozhlas, film a televize - se staly v naší době jedním z nejdůležitějších činitelů výchovy mládeže i dospělých. Ve srovnání s tradičními prostředky mají díky moderní technice široký rozsah působnosti, vstupují do každé rodiny, provázejí každého občana a slouží mu v kterékoliv životní situaci. Informují o dění doma i ve světě, přinášejí zprávy z politiky, ekonomie i kultury, z vědy, techniky i umění, přibližují svět práce, zábavy i sportu.

Hromadné sdělovací prostředky informují a tím vychovávají, a to daleko intenzivněji, sugestivněji a účinněji než většina prostředků tradičních.

Prohlubující se spolupráce škol, mimoškolských výchovně vzdělávacích institucí a organizací, hromadných sdělovacích prostředků a rodiny je ve prospěch dalšího úspěšného rozvoje mládeže i dospělých¹¹⁾.

---

¹¹⁾ Jůva, Vladimír. Úvod do pedagogiky. In Sborník příspěvků... Brno: Paido, 1994, s. 115 - 119

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

6. Cíl výzkumu

6.1 Stanovení hypotéz

- **H1** - Předpokládáme, že celkový čas strávený u televize, počítače a internetu bude vyšší, než celkový čas strávený sportovními, kulturními či jinými zájmovými činnostmi.
- **H2** - Předpokládáme, že rodiče budou trávit více hodin svého času s žáky ZŠ než gymnázia.
- **H3** - Předpokládáme, že chlapci budou na internetu trávit více času než dívky.

6.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Při pořizování dat do svého dotazníku jsem navštívil dvě školská zařízení. Nejprve ZŠ v Letonicích, a to 4. třídu, dále pak Gymnázium Bučovice, tercii.

Celkem jsem provedl výzkum u 45 žáků, rozdělení viz. tabulka č. 1. U vyplňování dotazníků jsem se aktivně zúčastňoval, a to z důvodu případných nejasností. Vyplnění jednoho dotazníku v jedné třídě zabralo asi 30 minut.

Tab. č. 1 Celkový počet zkoumaných žáků

ZŠ Letonice- věk 10-11 let		Gymnázium Bučovice věk 13-14 let		celkový počet žáků
<i>Dívky</i>	11	<i>Dívky</i>	22	
<i>Chlapci</i>	4	<i>Chlapci</i>	8	
Celkem	15	Celkem	30	45

Z celkového počtu 45 žáků bylo na ZŠ 11 dívek a 4 chlapci, ve věku 10 - 11 let a na Gymnáziu Bučovice (dále jen Gym) 22 dívek a 8 chlapců, ve věku 13 - 14 let.

6.3 Použité metody

Pro sběr dat jsem použil metodu hromadného získávání dat - dotazníku. Dotazník jsem si sestavil samostatně a skládal se z těchto klíčových údajů :

- Jméno (pouze křestní), věk, pohlaví
- Druh činnosti provozovaných žáky rozdělen na :
  - sportovní
  - kulturní
  - technické
  - volný čas
- Četnost a hodiny strávené touto činností za měsíc
- Přítomnost a podíl rodičů při vybraných činnostech

Ve svém dotazníku jsem použil klasické, uzavřené otázky. Uzavřené otázky jsou otázky, kde je určitý výčet odpovědí a z nich se vybírá ta nejvhodnější, která se v co největší míře shoduje s názorem či přesvědčením dotazovaného. V dotazníku jsem těchto otázek použil především proto, že se tyto otázky relativně nejsnadněji zpracovávají a vyhodnocují.

V dotazníku se vyskytovaly také polootevřené (polouzavřené) otázky, které nabízejí k výběru určité odpovědi, přičemž jedna z nabízených možností je alternativou, kde se dotazovaný může k otázce vyjádřit vlastními slovy v případě, že mu žádná z nabízených variant nevyhovuje. Příkladem je kolonka „jiné“, kde jsem žákům vysvětlil, že mohou doplnit volnočasovou aktivitu, která není v dotazníku uvedena např. (jiné sportovní - běh, plavání atd.), ne všichni žáci tuto kolonku vyplnili, proto jsem ji ve výsledcích více neanalyzoval.

Vyhodnocování kolonky dovolená s rodiči, jsem do výsledků nezahrnul, i když se nachází v příloze č. 1 a č. 2 - vzor vyplněného dotazníku.

Žáci vyplňovali údaje samostatně, v průběhu jsem zodpovídal doplňující otázky. Všem jsem vysvětlil, k jakému účelu výsledky z výzkumu použiji a zaručil jsem anonymitu.

6.4 Analýza a interpretace výsledků

Při vyhodnocování sesbíraných dat jsem měl k dispozici jednak počet hodin za měsíc, strávených žáky při vybraných volnočasových aktivitách (tab. č. 5 a příloha č. 5, č. 6 a č. 7) a jednak účast rodičů při těchto vybraných aktivitách (tab. č. 7 a příloha č. 3 a 4).

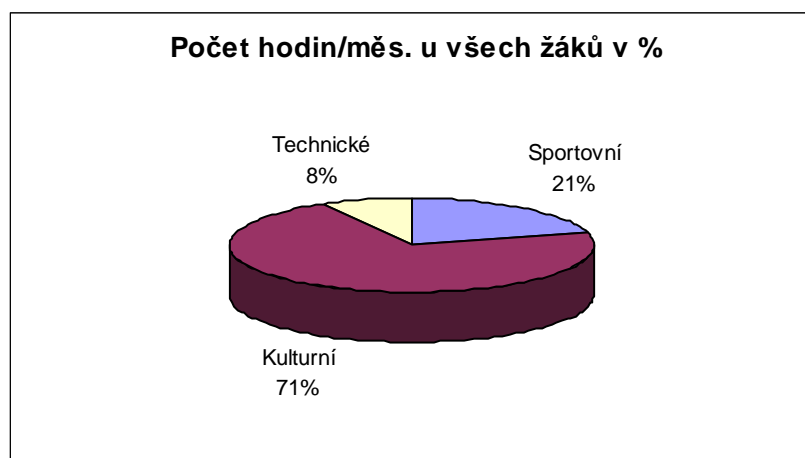
Rozhodl jsem se také, že volný čas žáků (hry s rodiči, procházky, schůzky s přáteli, nákupy, kavárny, restaurace, nicnedělání aj.), vyhodnotím podrobněji, tzn. doplněn o televizi, počítač, internet a jiné (koně, jízda na kole, starost o sourozence aj.).

H1 - Předpokládáme, že celkový čas strávený u televize, počítače a internetu bude vyšší, než celkový čas strávený sportovními, kulturními či jinými zájmovými činnostmi.

Tab. č. 2 Počty hodin za měsíc při uvedených aktivitách dle pohlaví a školy

	Dívky ZŠ		Chlapci ZŠ		Dívky Gym		Chlapci Gym		celkový počet hodin
	h/měs.	%	h/měs.	%	h/měs.	%	h/měs.	%	
Sportovní	40	6	74	28	264	14	336	52	714
Kulturní	503	80	177	66	1456	77	302	47	2438
Technické	85	14	16	6	175	9	4	1	280
Celkem	628	100	267	100	1895	100	642	100	3432

Graf č. 1 Celkový počet hodin za měsíc u všech žáků v procentech

Nejvíce hodin měsíčně sportovními, kulturními nebo technickými aktivitami stráví dívky z Gym, a to 1895 h, což činí 86 h na jednu dívku, na druhém místě jsou chlapci z Gym - 642 h, což činí 80 h na jednoho chlapce, následují dívky ZŠ s počtem 628 h, což činí 57 h na jednu dívku a chlapci ZŠ s počtem 267 h, což činí 67 h na jednoho.

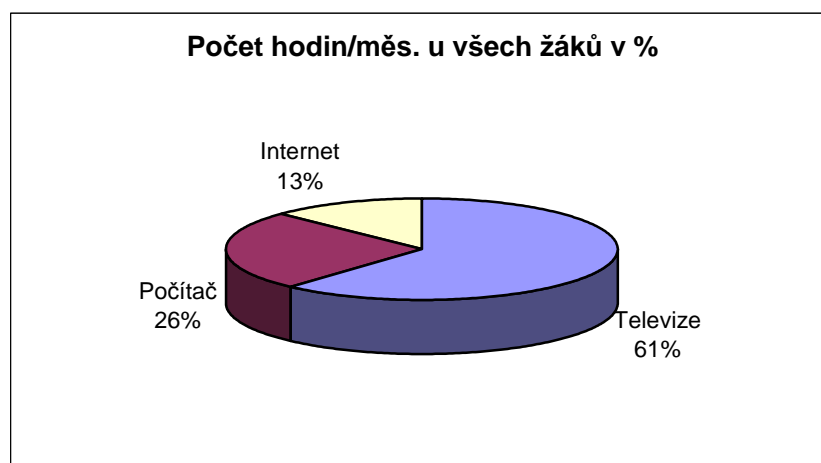
Z těchto tří aktivit nejvíce času věnují kulturním akcím dívky ze ZŠ (503 h), což činí 46 h na jednu dívku, chlapci ze ZŠ (177 h), což činí 44 h na jednoho chlapce a dívky z Gym (1456 h), což činí 66 h na jednu dívku. Chlapci z Gym se věnují nejvíce sportovním aktivitám - 336 h, což činí 42 h na jednoho chlapce.

Procentuální poměr těchto tří aktivit u všech žáků je 71% (2438 h) pro kulturní aktivity, 21% (714 h) pro sportovní aktivity a 8% technické (280 h).

Tab. č. 3 Počet hodin za měsíc při uvedených aktivitách dle pohlaví a školy

	<i>Dívky ZŠ</i>		<i>Chlapci ZŠ</i>		<i>Dívky Gym</i>		<i>Chlapci Gym</i>		celkový počet h
	h/měs.	%	h/měs.	%	h/měs.	%	h/měs.	%	
Televize	532	82	170	68	1160	63	326	39	2188
Počítač	82	13	70	28	413	23	353	42	918
Internet	35	5	9	4	246	14	160	19	450
celkem	649	100	249	100	1819	100	839	100	3556

Graf č.2 Celkový počet hodin za měsíc u všech žáků v procentech

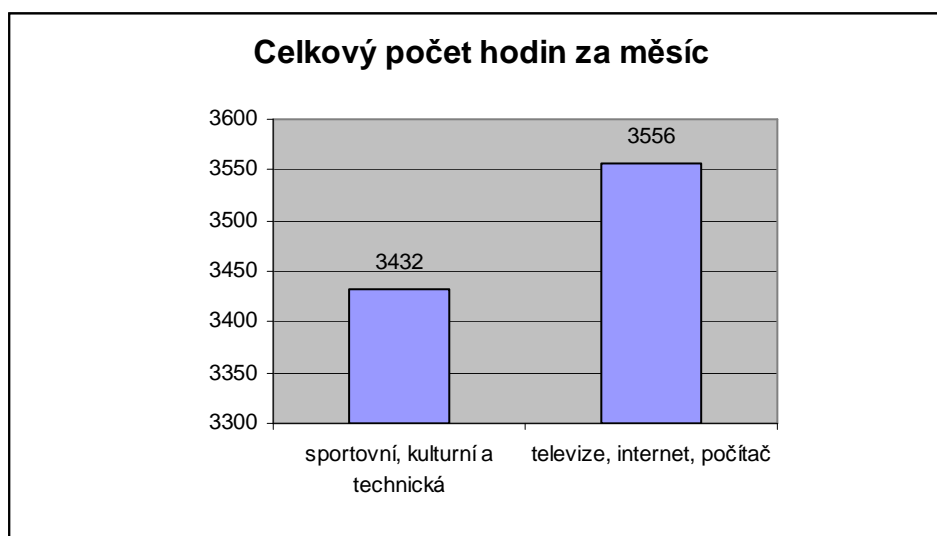
Nejvíce hodin svého volného času u televize, počítače a internetu připadá na jednoho chlapce Gym 105 h. Na 1 dívku Gym připadá 83 h. Z těchto tří aktivit u televize připadá nejvíce 53 h na 1 dívku Gym. Na jednu dívku ze ZŠ připadá 48 h, na jednoho chlapce ze ZŠ 42 h. U počítače je na prvním místě v počtu 44 h na chlapce Gym.

Procentuální poměr těchto tří aktivit u všech žáků je 61% (2188 h) pro televizi, 26% (918 h) pro počítač a 13% (450 h) pro internet.

Tab. č. 4 Poměr celkového času aktivit sportovních, kulturních a technických k televizi, internetu a počítači u všech studentů

Aktivita	Celkový počet hodin	%
sportovní, kulturní a technická	3432	49
televize, internet, počítač	3556	51

Graf č. 3 Poměr času věnovaný aktivitám sportovním, kulturním a technickým k televizi, internetu a počítači

Celkový čas věnovaný sportovním, kulturním a technickým aktivitám je 3432 h, celkový čas věnovaný televizi, internetu a počítači je 3556 h. Procentuální poměr je 49% ke 51% ve prospěch televize, internetu a počítači.

Pro dokreslení celkového obrázku o volnočasových aktivitách všech žáků zde uvádím přehled všech aktivit a jejich vzájemný procentuální poměr.

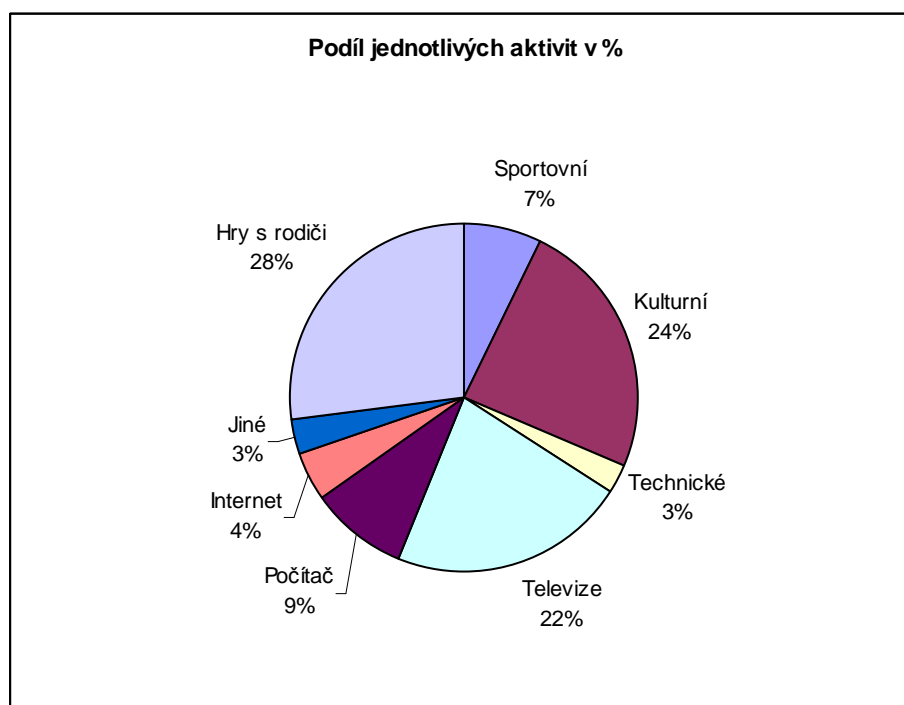
Tab. č. 5 Celkový přehled procentuálního podílu jednotlivých aktivit dle školy a pohlaví

	<i>Dívky ZŠ</i>		<i>Chlapci ZŠ</i>		<i>Dívky Gym</i>		<i>Chlapci Gym</i>	
	<i>hodin</i>	%	<i>hodin</i>	%	<i>hodin</i>	%	<i>hodin</i>	%
Sportovní	40	2	74	10	264	5	336	15
Kulturní	503	26	177	22	1456	29	302	14
Technické	85	4	16	2	175	3	4	1
Hry s rodiči	601	31	258	32	1204	24	639	29
Televize	532	27	170	21	1160	23	326	15
Počítač	82	4	70	9	413	8	353	16
Internet	35	2	9	1	246	5	160	7
Jiné	85	4	26	3	164	3	61	3
Celkem	1963	100	800	100	5082	100	2181	100

Tab. č. 6 Celkový přehled aktivit u všech žáků

Aktivita	celkový počet hod.	
Sportovní	714	7%
Kulturní	2438	24%
Technické	280	3%
Televize	2188	22%
Počítač	918	9%
Internet	450	4%
Jiné	336	3%
Hry s rodiči	2702	28%
Celkem	10026	100%

Graf č. 4 Procentuální podíl jednotlivých aktivit u všech žáků

Aktivita, která vyplňuje volný čas u všech žáků nejvíce jsou hry s rodiči, a to ve 28% (2702 h), na druhém místě se nacházejí kulturní aktivity ve 24% (2438 h), na třetím místě je televize v 22% (2188h), další aktivity jsou v méně než 10 % (počítač - 9%, sportovní - 7%, internet - 4% a technické aktivity - 3%).

H2- Předpokládáme, že rodiče budou trávit více hodin svého času s žáky ZŠ než gymnázia.

Tab. č. 7 Angažovanost rodičů při těchto aktivitách v %

	<i>Dívky ZŠ</i>	<i>Chlapci ZŠ</i>	<i>Dívky Gym</i>	<i>Chlapci Gym</i>
Sportovní	55%	75%	50%	75%
Kulturní	100%	100%	100%	100%
Technické	82%	25%	45%	13%
Televize	100%	100%	91%	63%
Počítač	45%	25%	23%	38%
Internet	27%	0%	14%	13%
Jiné	45%	25%	50%	100%

Z tabulky je zřejmé, že se 100% podílejí rodiče u všech žáků na kultuře (kina, divadla, hudba aj.). Nejvíce času 100% tráví rodiče se žáky ZŠ, a to při sledování televize. Nejméně času tráví rodiče u dívek ZŠ internet 27%, u chlapců ze ZŠ 0% internet, dívky Gym 14% internet a rovněž u chlapců z Gym nejméně internet 13% a 13% také účast v technických kroužcích.

Pro názornost uvádím grafy k této tabulce v příloze č.3 a č.4, kde se nachází porovnání angažovanosti rodičů u dívek ZŠ a Gym a chlapců ZŠ a Gym.

H3 - Předpokládáme, že chlapci budou na internetu trávit více času než dívky.

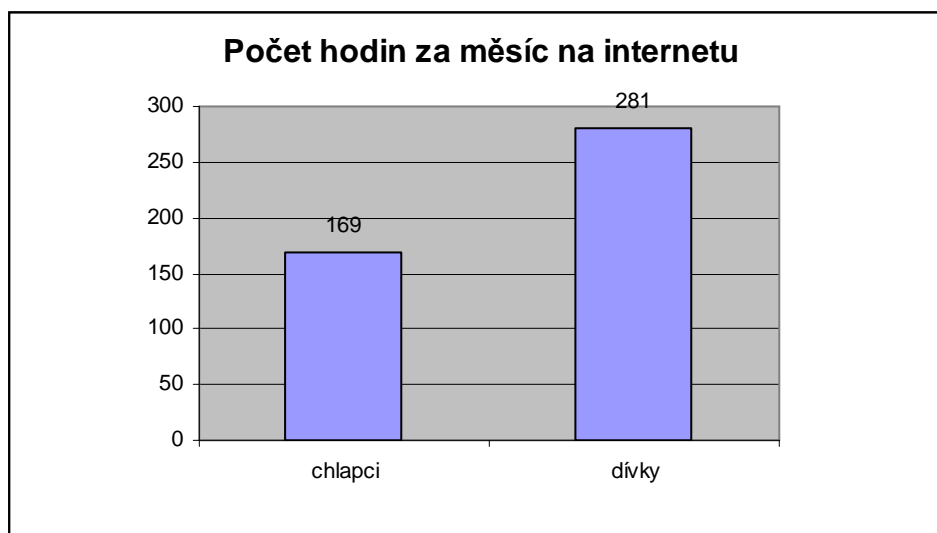
Tab. č. 8 Počet hodin za měsíc strávených na internetu na jednoho žáka

	<i>Dívka ZŠ hodin</i>	<i>Dívka Gym hodin</i>	<i>Celkem hodin</i>	<i>Chlapec ZŠ hodin</i>	<i>Chlapec Gym hodin</i>	<i>Celkem hodin</i>
Internet	3	11	14	2	20	22

Tab. č. 9 Procentuální podíl času stráveného na internetu
(celkový přehled viz. tab. č. 5)

	<i>Dívky ZŠ</i>		<i>Dívky Gym</i>		<i>Chlapci ZŠ</i>		<i>Chlapci Gym</i>	
	<i>hodin</i>	%	<i>hodin</i>	%	<i>hodin</i>	%	<i>hodin</i>	%
Internet	35	2	246	5	9	1	160	7

Graf č. 5 Celkový počet hodin za měsíc strávených na internetu
(12 chlapců, 33 dívek)

Celkový počet hodin strávených na internetu za měsíc na jednu dívku je 8,5 h. Z toho na jednu dívku ZŠ připadají 3 h, na jednu dívku z Gym 11 h. Celkový počet hodin strávených na internetu za měsíc na jednoho chlapce je 14 h. Z toho na jednoho chlapce z Gym připadá 20 h, a na jednoho chlapce ze ZŠ 2 h. Dívky ze ZŠ tráví na internetu 2% ze svého celkového času, dívky z Gym 5%, chlapci ze ZŠ tráví na internetu 1% z celkového času a chlapci z Gym 7%.

6.5 Diskuze

U hypotézy **H1** jsem předpokládal, že celkový čas strávený u televize, počítače a internetu bude vyšší, než celkový čas strávený sportovními, kulturními či jinými zájmovými činnostmi.

Celkový čas strávený u televize, počítače a internetu u všech žáků je 3556 h a celkový čas strávený sportovními, kulturními či jinými zájmovými činnostmi je 3432 h. To znamená, že poměr je 51% ke 49% ve prospěch televize, počítače a internetu. Tato hypotéza byla **potvrzena**.

Při srovnání těchto aktivit jsem zjistil, že více jak polovina času je věnována pasivnímu vysedávání hlavně u televize, počítače a internetu. Žáci dávají přednost pasivním aktivitám, před aktivními, které jsou tolik potřebné pro jejich zdravý vývoj.

Kulturní aktivity jsou na prvním místě před sportovními a technickými v přepočtu na jednoho žáka, a to u dívek z Gymnázia, pouze chlapci z Gymnázia mají na prvním místě z těchto tří aktivit sportovní. Mezi kulturní aktivity patří (kina, divadla, koncerty, čtení, poslech hudby, studium jazyků).

U hypotézy **H2** jsem předpokládal, že rodiče budou trávit více hodin svého času s žáky ZŠ než gymnázia. Rodiče se podílejí na kulturních aktivitách jako je divadlo, kino, hudba apod. ve 100%. Další aktivitou, na které se rodiče podílejí ve 100% je sledování televize u žáků ZŠ, u žáků Gymnázia je sledování televize také významná společná aktivita, u dívek v 91%, u chlapců v 63%. Při porovnání všech položek volného času můžeme vyvodit závěr, že hypotéza se **potvrdila**.

V hypotéze **H3** jsem předpokládal, že chlapci budou na internetu trávit více času než dívky. Tato hypotéza se **potvrdila**.

Pro přesné posouzení rozdílu jsem provedl přepočet hodin na jednoho žáka. Tím se potvrdilo, že na jednoho chlapce připadá 22 h strávených na internetu a na jednu dívku jen 14 h. Vyšší počet hodin připadá na starší žáky.

Je nutné se také zmínit o tom, že vzorek nebyl vyvážený z hlediska počtu dívek a chlapců, který jsem se snažil vyvážit přepočtem hodin na jednoho žáka. Toto je třeba vzít v úvahu při vyvozování obecně platných závěrů. Ale může sloužit jako pilotní studie pro další detailnější a rozsáhlejší výzkum.

Závěr

„ Co děti nejvíce potřebují ? Odpověď je složitá i jednoduchá zároveň. Děti potřebují mnoho věcí, ale snad nejvíce jistotu ve vztazích k lidem z nejbližšího okolí - rodičů. Je to pocit jistoty a bezpečí sami v sobě, ve svém vztahu k němu“.

MATĚJČEK, Z. 1994

Rodiče by si měli uvědomit, kolik času opravdu věnovat - duší i tělem - svému dítěti, protože to nejlepší, co mohou utracet se svými dětmi je jejich čas.

Výzkumem jsem zjistil, že je velmi alarmující sledování televize a sportování uvedené kategorie žáků. Zvláště u dívek jsou sportovní aktivity na velmi slabé úrovni, což může vést v pozdějším věku ke zdravotním a psychickým problémům. Velký počet hodin u televize stráví, jak dívky ze ZŠ tak gymnázia. Kategorii žáků ZŠ se věnují rodiče více, a to hlavně 100% strávených společně s nimi u televize, stejně pak u kulturních činností. Sledování televize s těmito dětmi svědčí o pohodlnosti rodičů, kteří by je mohli vést k větší aktivitě v různých kroužcích. Svým příkladem a zájmem o ně, v nich podnítit radost z pohybu, který je pro tyto věkové kategorie velmi důležitý pro jejich zdravý vývoj.

Pro přesnější zjištění strávených hodin na internetu jsem provedl přepočty hodin na jednoho žáka. Předpoklad, že chlapci budou na internetu trávit více volného času než dívky se mi potvrdil, činí to více jak jednu třetinu, hlavně u staršího ročníku.

Cíl, který jsem si v této práci stanovil, mi potvrdil má tvrzení.

Obě skupiny žáků, které jsem zkoumal, jsou převážně z vesnice a malého města. Jejich rodiče z důvodu dalekého dojíždění do zaměstnání a velké směnnosti se jim nemohou tak věnovat. Někteří rodiče sami nemají možnosti a zájem o hodnotné aktivity pro děti. Podle průzkumu věnují společně s dětmi více vysedávání u televize, návštěvám různých nákupních středisek a návštěv restaurací. Dříve si na vesnici děti samy vymýšlely hry spojené s pohybem a většinu času trávily venku, nyní jsou pro ně přednější aktivity, které vyžadují málo pohybu a přitom jim umožní hodně poznat, uvidět a zjistit.

Většinu rodin znám a vím, že jejich příjmy nejsou dostačující pro aktivity dětí, které znamenají dojíždění do města a finanční výdaje. Někteří uznávají jiné hodnoty a místo věnování se více dětem, investují peníze do oblečení, zařízení bytu apod.

Svým dětem ve věku 10 let a 13 let se snažíme se svou ženou věnovat maximálně volného času, který nám zůstává po velkém pracovním zatížení. Do jaké míry se nám to podaří, posoudíme s odstupem času, věřím tomu, že vedeme svoje děti tím správným směrem. Snažíme se vést své děti hlavně ke sportu, který jak prohlásil Roman Šebrle, je vynikající cesta životem a je jedno na jaké je úrovni.

V naší vesnici je velmi málo možností vyžití pro děti, což je obrovská škoda, děti pak musíme vozit do nejbližšího města, což z pracovních důvodů někdy nejde. Chybí zde dobrovolní nebo odborní pracovníci, kteří by děti upoutali sportovními nebo jinými aktivitami. Věřím, že ve spolupráci se školou a obcí se to v naší vesnici podaří.

Co dobrého rodiče do dítěte vkládají, to se dětem v životě bude velmi hodit.

Resumé

Při volnočasových aktivitách se dítě naučí lépe si organizovat svůj denní program a na základě těchto aktivit si část lidí vybírá i své povolání. Mnozí znalosti a dovednosti získaných při těchto volnočasových aktivitách využívají ve svých profesích i v běžném životě.

Tato práce je hlavně zaměřena na zmapování volnočasových aktivit dětí ve věku 10 a 13 let a na zjištění podílu angažovanosti rodičů na těchto aktivitách. Součástí je dotazníkové šetření realizované na ZŠ Letonice a Gymnáziu Bučovice.

V této práci jsem zdůraznil důležitost rodiny při výchově dětí, kterou nelze ničím nahradit. Dále zde uvádím i různé pohledy na volný čas a jeho vývoj, rozlišení vztahu dětí k aktivnímu a pasivnímu času.

Pro porovnání rozdílů ve vztahu dětí k volnočasovým aktivitám jsem se v teoretické části zabýval věkovým obdobím od 3 let, kde hra je pro formování psychiky nejvhodnější, až školním věkem do 14 let.

V další části jsem se zaměřil na sociální prostředí a funkci rodiny při efektivním využití času s dětmi a vlivu mimoškolní výchovy a působení státu na výchovu dětí.

V závěru jsem uvedl důvody a možnosti, které mají a mohou mít rodiny při výchově svých dětí.

Anotace

Cílem této práce je pomocí dotazníkového šetření zmapovat volnočasové aktivity dětí ve věku 10 a 13 let a podíl angažovanosti rodičů při těchto aktivitách. V tomto období je pro dítě vliv rodiny a sociálního prostředí velmi významný a následky při nesprávném využití volného času dětí se mohou projevit až v dospělosti.

Klíčová slova :

Rodina, volnočasové aktivity, volný čas, hra, láska, škola, dítě.

Annotation

The aim of this study is through the use of the questionnaire to survey the free time activities of children age 10 and 13 and the participation of their parents in these activities. In this time the influence of family and social environment is very important for children and the consequences of the wrong utilization of the child's free time can influence the adulthood.

The keywords :

Family, free time activities, leisure time, games, love, school, child.

Seznam použité literatury

1. EINON, D. *Kdo si hraje nezlobí*. 1. vyd. Frýdek Místek: Alpress, 2003, 175 s.
ISBN 80-7218-906-9
2. HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, 173 s.
ISBN 80-71-9275
3. JÚVA, V. *Úvod do pedagogiky*. Brno: Paido, 1994, 130 s.
ISBN 80-901737-6-4
4. MATĚJČEK, Z. *Co děti nejvíc potřebují*. 1.vyd. Praha: Portál, 1994, 180 s.
ISBN 80-7178-853-8
5. MATĚJČEK, Z. *Škola rodičů*. Praha: Maxdorf, 2000, 285 s.
ISBN 80-85912-295
6. MELGOSA, J., RAUL, P. *Umění výchovy dítěte*. 1.vyd. Praha:
Advent-Orion, 2003, 195 s.
ISBN 80-7172-613-3
7. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., „et al.“. *Pedagogika volného času*.
1. vyd. Praha: Portál, 1999, 229 s.
ISBN 80-7178-295-5
8. REUYSOVÁ, E., VIEHOFFOVÁ, H. *Jak s dětmi trávit volný čas*. 1.vyd. Praha:
Portál, 1996, 180 s.
ISBN 80-7178-073-1
9. VÁŽANSKÝ, M., SMĚKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno:
Paido, 1995, 176 s.
ISBN 80-901737-9-9
10. WARNER, P. *Jak lépe využít čas strávený s dětmi*. 1.vyd. Praha: Portál, 2004,
222 s.
ISBN 80-7178-878-3

Přílohy

Příloha č. 1	Vzor vyplněného dotazníku ZŠ Letonice-dívky	I
Příloha č. 2	Vzor vyplněného dotazníku ZŠ Letonice-chlapci	II
Příloha č. 3	Grafy angažovanosti rodičů při aktivitách dívek ze ZŠ a gymnázia	III
Příloha č. 4	Grafy angažovanosti rodičů při aktivitách chlapců ze ZŠ a gymnázia	IV
Příloha č. 5	Grafy porovnání počtu hodin za měsíc strávených při různých aktivitách v % - Dívky (řazeno chronologicky)	V
Příloha č. 6	Grafy porovnání počtu hodin za měsíc strávených při různých aktivitách v % - Chlapci (řazeno chronologicky)	VI
Příloha č. 7	Grafy srovnání aktivit žáků v %	VII

Příloha č. 1 Vzor vyplněného dotazníku ZŠ Letonice - dívky

Dotazník

(zaměřený na děti a rodinu a čas strávený s nimi)

Jméno/ pohlaví: Denisa, Ž..... (např. Eva / Ž, Adam/ M)
 Věk: 10.....
 Škola: Základní škola Letonice, 4. třída

<u>Druh činnosti</u>	<u>Napiš co děláš</u>		<u>Jak často</u> nikdy, výjimečně, občas, denně, víckrát denně, měsíčně	<u>Kolik hodin</u> <u>měsíčně</u>	<u>Podílejí se na tom i rodiče</u>	
	ANO	NE			ANO	NE

Sportovní

Míčové	ano fotbal, volejbal	výjimečně	5	ano
Pohybové	ano	občas	8	ano
Jiné	ano tenis	občas	6	ano

Kulturní

Zábava	ano	výjimečně	4	ano
Dovolená	ano	měsíčně	3 dny	ano
Jiné	ano čtení	víckrát denně	35	ne

Technické a hobby

Technické	ne			
Výtvarné	ano	občas	8	ne
Jiné	ano modelování	občas	8	ano

Volný čas

Hry s rodiči	ano	občas	4	ano
Televize	ano	víckrát denně	60	ano
Počítač	ano	občas	10	ne
Internet	ano	občas	10	ano
Jiné	ano karte, puzzle	občas	12	ne

Tento dotazník nebude použit proti nikomu z Vás, slouží pouze k vypracování bakalářské práce !

Děkuji za Vaši ochotu a spolupráci

Příloha č. 2 Vzor vyplněného dotazníku ZŠ Letonice - chlapci

Dotazník

(zaměřený na děti a rodinu a čas strávený s nimi)

Jméno/ pohlaví: Štěpán / M (např. Eva / Ž, Adam / M)

Věk: 10

Škola: Základní škola Letonice, 4. třída

<u>Druh činnosti</u>	<u>Napiš co děláš</u>		<u>Jak často</u> nikdy, výjimečně, občas, denně, víckrát denně, měsíčně	<u>Kolik hodin</u> <u>měsíčně</u>	<u>Podílejí se na tom i rodiče</u>	
	ANO	NE			ANO	NE

Sportovní

Míčové		NE			
Pohybové	ANO	běh, plavání	občas	60	ANO
Jiné		NE			

Kulturní

Zábava	ANO		občas	8	ANO
Dovolená	ANO		občas	4 týdny	ANO
Jiné	ANO	čtení, model h.	denně	40	ANO

Technické a hobby

Technické		NE			
Výtvarné	ANO		občas	6	ANO
Jiné		NE			

Volný čas

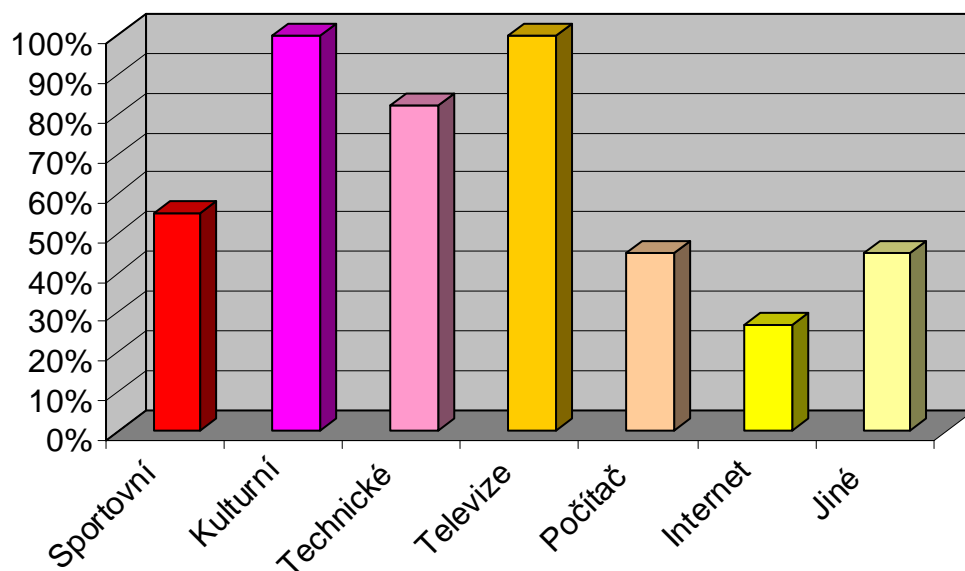
Hry s rodiči	ANO		občas	12	ANO
Televize	ANO		denně	60	ANO
Počítač	ANO		denně	30	NE
Internet	ANO		občas	30	NE
Jiné	ANO		občas	10	NE

Tento dotazník nebude použit proti nikomu z Vás, slouží pouze k vypracování bakalářské práce !

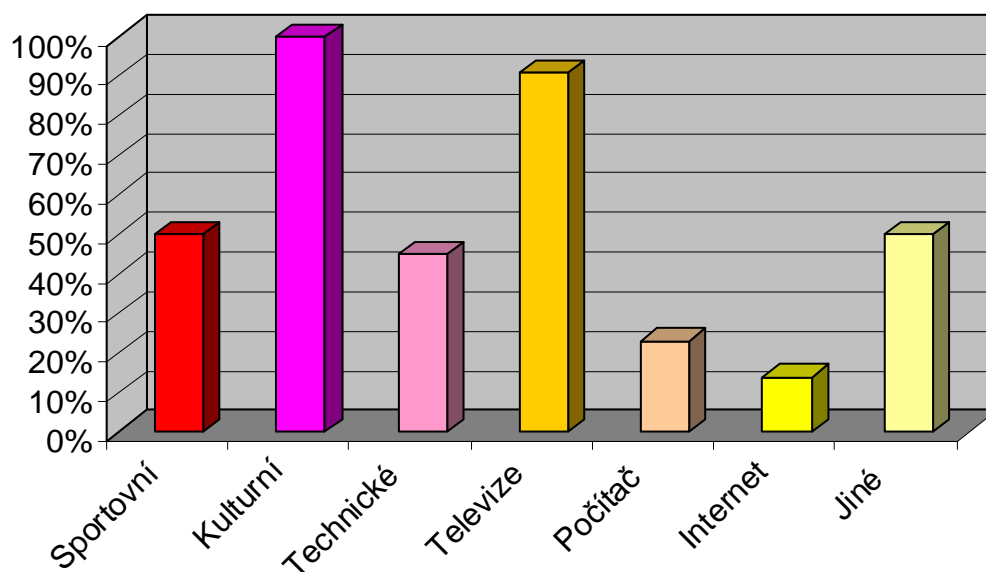
Děkuji za Vaši ochotu a spolupráci

Příloha č. 3 Grafy angažovanosti rodičů při aktivitách dívek ze ZŠ a gymnázia

ZŠ dívky

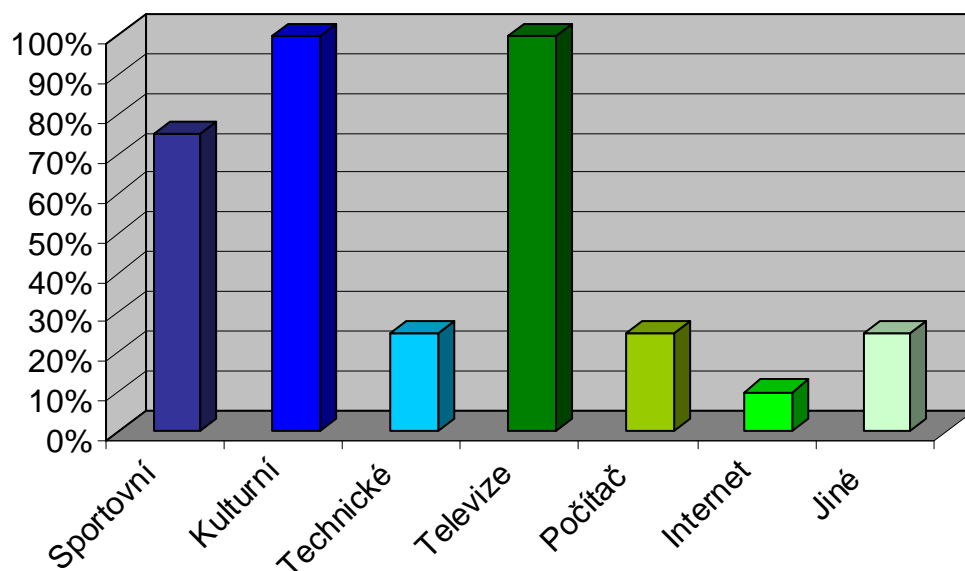

gymnázium dívky

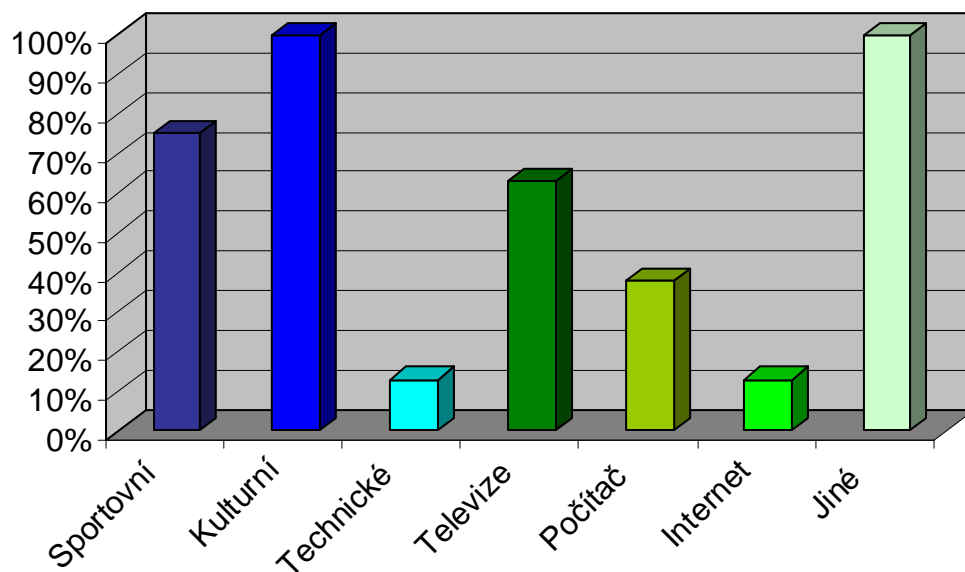

Příloha č. 4 Grafy angažovanosti rodičů při aktivitách chlapců ze ZŠ a gymnázia

ZŠ chlapci

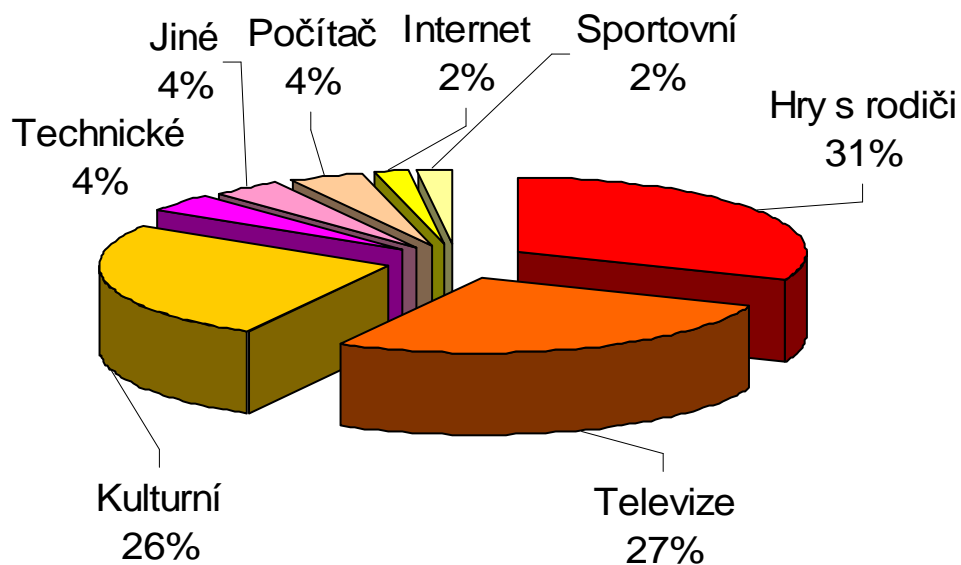

gymnázium chlapci

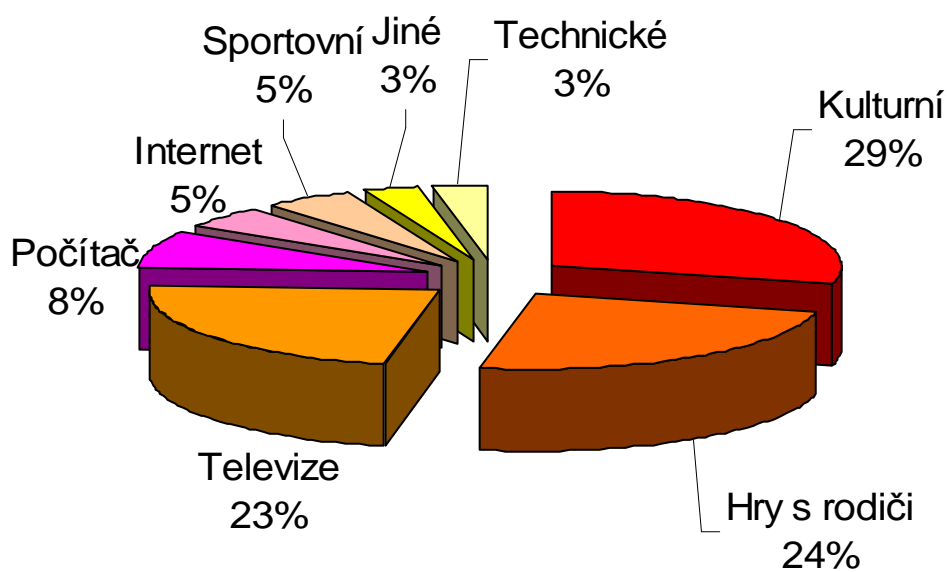

Příloha č. 5 Grafy porovnání počtu hodin za měsíc strávených při různých aktivitách v % - Dívky (řazeno chronologicky)

Dívky ZŠ

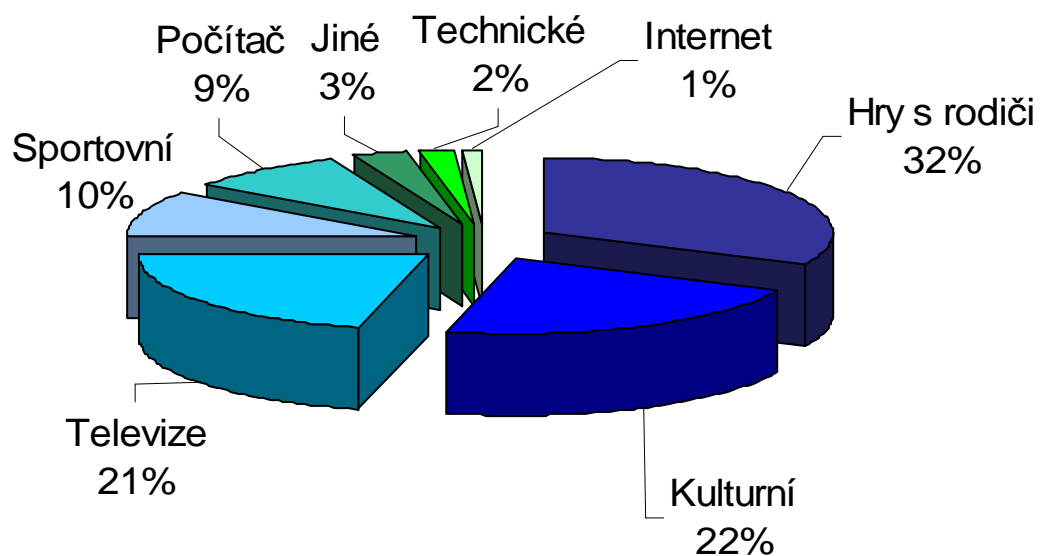

Dívky gymnázium

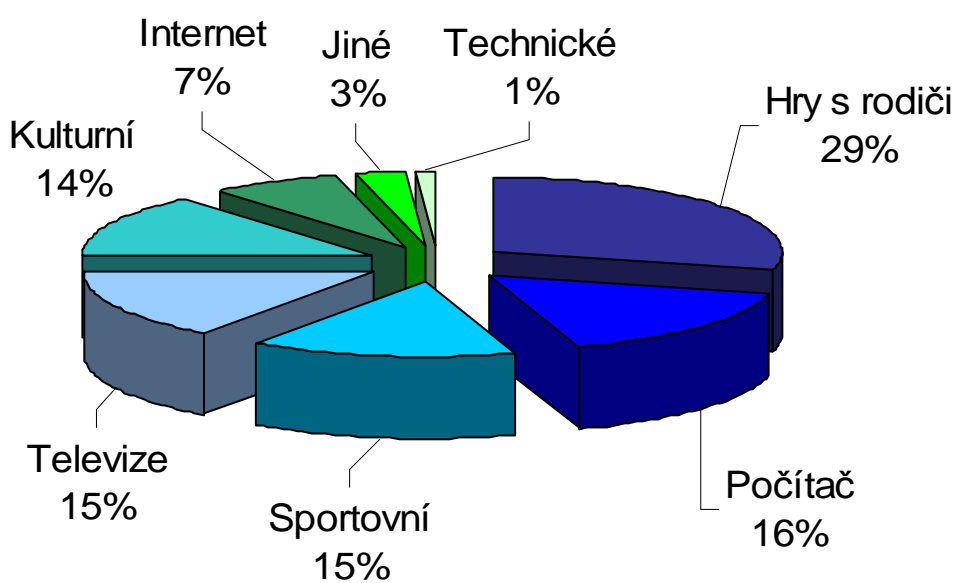

Příloha č. 6 Grafy porovnání počtu hodin za měsíc strávených při různých aktivitách v % - Chlapci (řazeno chronologicky)

Chlapci ZŠ

Chlapci gymnázium

Příloha č. 7 Grafy srovnání aktivit žáků v %

